

Ébredés

IV. évfolyam 3. szám • A DUNAKANYARI EVANGÉLIKUSOK LAPJA • 2011. december

In nomine Dei

VÁRANDÓSÁN

Mindig csodálattal töltött el, ami az édesanyákkal történik. Miután kiderül számukra, hogy egy másik szív dobog a szívük alatt, legtöbbjük gondolatvilágán úrrá lesz annak tudata, hogy már egy új életet hordoznak. Minden addigit felülmúl az az érzésük, hogy a teremtés csodájának elengedhetetlen részévé válnak. Az öröm megsokszorozódik, az értékek megváltoznak, a fontossági sorrendek átrendeződnek. Ahogy fejlődik, ahogy érezhetővé és láthatóvá válik az új életke domborulata, úgy foglal el egyre több és több helyet az életet hordozó édesanya gondolataiban.

Amikor Gábor tudatja Máriával az emberi elme számára felfoghatatlan hírt, minden megváltozik. Az angyal szava, a jó hír, hogy Isten mindközül reá tekintett, csordultig tölti, szívében összesűrűsödik az Isten szeretete és magasztalni kezdi Urát, Istenét. Mária ettől lesz szép. Az asszony, aki megélheti, milyen Isten közvetlen közelében lenni, milyen az, amikor az egyetlen feladata Isten magában hordozása és a várakozás.

Harminc évvel később Keresztelő János Máriához hasonló érzéseket él át. Olyannyira lefoglalja Jézus személye, hogy senki másra nem tud mutatni, senki másra nem akar felnézni, senki másról nem hajlandó beszélni, csak róla. „Neki növekednie kell, nekem pedig kisebbé lennem.” (Jn 3,30)

Mint a gyermekét észlelő édesanya a harmadik, negyedik, ötödik hónapban, aki szép lassan megbarátkozik a gondolattal: az érkező és születni akaró gyermek alá kell rendelni saját vágyait, szokásait, terveit – úgy változik meg minden Jánosban is. Őt tartják prófétának, ilyennek képzelték el a Messiást, sok a követője. Belső élete, szerzetesi magánya a pusztában, életmódja a természetben, hangja, külleme Jézust sejteti. De ő kéri, hogy a reflektorfényt irányítsák más-hová, követőit Jézus felé terelgeti, mindenkinek elmondja, hogy ő csak az előzmény, az igazi csak most érkezik. Alázata, istenszeretete megható. „Neki növekednie kell, nekem pedig kisebbé lennem.”

Szeretném azt átélni, amit Mária és János átéltek. Ők már nagyon várták Jézust. Szeretném Jézust hordani a szívemben. Nem csak kilenc hónapig vagy néhány pusztai igehirdetés erejéig, hanem mindörökké. Sze-

retnék eggyé lenni vele, ahogyan a magzatnak egy a vére, egy a léte azzal, aki körülötte van. Szeretném magamban hordozni Jézust: a Mestert, aki bölcsességével elkápráztatta ellenségeit, mégis szerény és csendes maradt; a gyógyítót, akinek hatalma volt a betegségek felett, mégsem volt cirkuszi mutatványos vagy varázsló csodadoktor; az ember Jézust, aki együtt nevetett tanítványaival, ha valaki viccet mesélt, aki ebéd után elszunyókált egy árnyékos olajfa tövében; a fiút, aki engedelmes gyermeke volt szüleinek, istápolta őket, felnőtként vigyázott rájuk; a szomszédot, akinek volt egy-két jó szava a sarki szegény családhoz és az utca másik oldalán élő gazdag vámszedőhöz; a Megváltót, aki tud mit kezdeni bűneimmel; az Atya Fiát, aki egy velem. Szeretném átélni azt, amit Mária és János átélhettek, hogy Ő növekedjen bennem, én pedig kisebbé legyek.

Szeretnék kicsi lenni. Olyan kicsi, hogy egyáltalán ne tudjam eltakarni Őt. Szeretnék kicsi maradni, akinek szüksége van a nagyra. Szeretnék Mária lelkületű lenni, aki János szavait éppúgy mondhatta volna: „Neki növekednie kell, nekem pedig kisebbé lennem.”

Amikor a világ tudomására jutott Isten terve, s hogy mindezt hogyan kivitelezte, sokakat sokkolt a hír. Uralkodót vártak és szolgát kaptak. Még csak a körülményeit ismerhették meg Jézusnak, de máris kételkedtek hitelességében. Nem lehet urunk az, aki maga is rászoruló. A világ nem ismerte fel, hogy saját magának mire van igazán szüksége, ezért nem értették sokan János szavait, aki a Szeretetről beszél nekem is és neked is: „Neki növekednie kell, nekem pedig kisebbé lennem.”

Horváth-Hegyi Olivér

AZ EGYHÁZ NÖVEKEDÉSÉNEK TITKA

Ízlelgetem a kapott cím minden szavát: egyház, növekedés, titok. Az egyház: Krisztus teste (1Kor 12). Növekedésről az elmúlt években sokat beszélgettünk gyülekezeteinkben. Az egyik munkaév témája is a növekedés volt: a Budai Egyházmegye lelkészei és munkatársai értékes könyvet állítottak össze *Növekedés* címen, s a bibliaórákon és más gyülekezeti alkalmakon sokan használták ezt a kiadványt szerte az országban. Ha az egyház – mint láttuk – test, akkor az egyház ugyanúgy növekszik, mint az emberi test: csecsemőből lesz a kisgyerek, a kisgyerek teste felnövekszik és nagy lesz.

Az Újszövetségben gyakran találkozunk a „titok” szóval. Az eredetiben: „misztérium”. Hitünk minden lényeges eleme: misztérium. A katolikus liturgiában minden alkalommal elhangzik az Úrfelmutatáskor: „Íme hitünk szent titka”. A mi új liturgiánk is már kimondja: „Megváltásunk titka!” A teremtés, a kiválasztás, a megtestesülés, a kereszthalál, a feltámadás, az egyház, a szentségek, Megváltónk dicsőséges visszajövetele, az új ég és új föld teremtése – mind titok (v.ö. *Hitünk titkai*. Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület, 2005). A „misztérium” Isten cselekedetére utal. Az angol nyelvben a „mystery” kifejezés mesterséget is jelent. Úgy is fogalmazhatunk: amikor misztériumról beszélünk, tulajdonképpen Isten mesterségéről szólnak. Hiszen a titok az örökkévaló Isten „tulajdona”: „a titkok az Úréi, a mi Istenünkéi, a kinyilatkoztatott dolgok pedig a mieink és a fiainké mindörökké” (5Móz 29,29).

Az egyház, írja Pál apostol, „felette nagy titok” (Ef 5,32) – s ez a kép a „test misztériumáról”, a vőlegény és a menyasszony, a férj és a feleség legbensőbb, legintimebb kapcsolatáról szól. A férfi és a nő szeretetkapcsolatából áldás lesz: új élet születik, amely az anya és az apa oltalmában, a család védettségében növekszik. Így növekszik az egyház is. Van némi furcsa ellentmondás abban, hogy amíg lelkészeink lelkesen az egyház növekedéséről tanítanak, az egyházunk által az új stratégia jegyében felkért szociológusok viszont a gyülekezetek riasztó fogyásáról, azok elkerülhetetlen összevonásáról, a templomok kiürüléséről, és általában az egyház leépüléséről értekeznek. Hogy is van ez?

Általában minden kérdésünk kapcsán, s a hitünkre vonatkozókat illetően különösen is kíváncsiak a Biblián tájékozódunk. Ne emberi okoskodás, hanem Isten megszentelt beszéde, az Ő cselekvő igéje határozza meg, formálja és irányítsa a mi gondolkodásunkat!

A témáról elmélkedve először Jézusnak a mustármagról szóló példázata jut eszünkbe. Mindössze két versről van szó:

„Hasonló a mennyek országa a mustármaghoz, amelyet fog az ember és elvet a szántóföldjébe. Ez kisebb ugyan minden magnál, de amikor felnő, nagyobb minden veteménynél, és fává

lesz, úgyhogy eljönnek az égi madarak, és fészket raknak ágai között.” (Mt 13,31–32)

E villanásszerűen rövid példázatban négy dolgot figyelhetünk meg: az aktívan dolgozó magvetőt, a mustármagot, mely hatalmas lehetőséget rejt magában, a talajt, amely befogadja a magot és végezetül a szárba szökkenő növény növekedését. Mit is jelképeznek ezek? Istent? Az igét? A világot? Isten országát vagy az egyházat? Mindez lehetséges, de talán nem oly egyszerű a beazonosítás.

Jézus azt kívánja hangsúlyozni, hogy a *legapróbb* magból a *leghatalmasabb* fa nőhet ki. A legkisebből – a legnagyobb!

Mintha a kereszténység történetét sűrítette volna Jézus egy egyszerű dinamikus képbe! Jézus tanítványai egyszerű emberek voltak, a társadalom lenézettjei, s ezek az emberek egyszer csak az egyház oszlopai lettek! Senkik voltak és mindenek lettek! A mustármag olyan hatalmas fává fog növekedni, amelyen madarak lakoznak.

A növekedő fa képét több helyen is megtaláljuk az Ószövetségben, Ezékiel és Dániel prófétánál, valamint a Zsoltárokból. Ezékiel arról ír, hogy a cédrus olyan magasra nő, hogy Isten letör róla egy gyenge hajtást és elplántálja azt (Ez 17,22–24). Dániel könyvében Nebukadnecar király lát álmában egy növekedő fát és azt hallja, hogy Isten kivágatja azt, de tövét gyökerestül a földben hagyja (Dán 4,1–15). Mindezek a képek persze az *emberi növekedést és a világi hatalmak ambícióit* szimbolizálják. Isten azonban ilyenkor közbeavatkozik, s megment magának egy részt, Izrael *maradékát* (Jer 31,7).

A mustármagról szóló példázat viszont Isten országának *belső növekedését* jeleníti meg. Amíg emberi-világi kezdeményezések nagy hangon bejelentve, büszkén indulnak, de szánalmas módon érnek véget (például a Babel tornya), addig Isten országának *szereny a kezdete*, ám nagyszerű és dicsőséges a végkifejlete.

De talán nem véletlen, s a látszólagos egyértelműség dacára még meg is hökkenhetünk, amikor azon kezdünk el gondolkodni, hogy – legalábbis Máté evangélista szerint – a kovásról szóló, még a mustármagénál is rövidebb, mindössze egy versből álló példázat miért kerül az utóbbi mellé.

„Hasonló a mennyek országa a kovászhoz, amelyet fog az asszony, belekever három mérce lisztbe, míg végül az egész megkel.” (Mt 13,33)

Ez a példázat az otthoni életből meríti a képet. Hát nem örülhetünk, hogy Urunk a nemek szerint sem személyválogató: előbb egy férfi, most meg egy háziasszony szimbolizálja az Isten országának növekedését!

Minden jó háziasszony valami idegen anyagot, kovászt kever a tészta, hogy az megdagadjon. A kovász (vagy az élesztő) ugyanúgy idegen a tésztától, mint ahogyan

Isten igéje is idegen számunkra. Továbbá az is belülről kifelé hat (hasonlóképpen vagyunk mi is: ha a világot meg akarjuk változtatni, akkor a szívünkben kell azt elkezdni). Végezetül a kovász rejtett és láthatatlan, de éppen e rejtett, láthatatlan erő miatt történik a növekedés.

E rövid példázat arról szól, hogy a rejtett kovász mily nagy hatással lehet a növekedésre.

Miért hangzik el e két példázat egymás után? Ugyanarról szólnak? Vagy egészen másról? Vagy csak hasonló? Csupán esetleges egymás mellé rendelésük? Az utóbbi csak megerősíteni akarja az elsőt? Vagy talán módosítani?

A következőkben egy rövid értelmezést szeretnék megkockáztatni, annak alapján, hogy a „kovász” két különböző értelemben fordul elő az Újszövetségben.

A fent idézett példázatban Jézus pozitív értelemben (*in bonam partem*) használja a képet, ám vannak olyan helyek az Újszövetségben, ahol negatív értelemben (*in malam partem*) találkozunk a szóval. Jézus így figyelmezteti tanítványait: „Óvakodjatok a farizeusok kovászatól, vagyis a képmutatástól” (Lk 12,1). Pál apostol ekképpen figyelmezteti a korinthusi gyülekezetet: „Takarítsátok ki a régi kovászt, hogy új tésztává legyetek!” (1Kor 5,7)

Talán nem tévedünk, ha megpróbáljuk összekapcsolni a kovász szimbólumának két jelentését, ugyanis a kovász egyszerre a *növekedés és hanyatlás, az érés és a rothadás* szimbóluma. A kovász tehát olyan hatóanyag, amely felgyorsítja a növekedést, ám egy idő után a rothadás eszüköze is lesz.

A kovászáról szólót Jézus közvetlenül a mustármag példázata után mondta el, hasonlóképpen a búza és a konkoly példázatához, amely a magvetőről szóló után hangzott el.

Igen, Isten országának története egy rejtett, de erőteljes növekedést mutat. Ám ha csak a mustármag példázatát hallottuk volna, könnyen és felelőtlenül azt gondolhatnánk, hogy az Isten országának története egy olcsó sikertörténet!

De erről szó sincs. Isten országának története távolról sem egy triumfáns sikertörténet. Jézus figyelmezteti tanítványait, hogy a kereszténység növekedése folyamatában veszélyek leselkednek rájuk.

Egyéni, fiziológiai életünkben, a testünkben közvetlenül is tapasztalhatjuk, hogy a növekedés és a hanyatlás, az érés és a rothadás ugyanaz a folyamat.

Shakespeare *Ahogy tetszik* című komédiájában a melanholikus Jacques mondja a következőket:

„Így óráról órára egyre érünk,
s így óráról órára rothadunk”.

Nem fedezhetjük-e fel a kereszténység történetében is e kettősséget, a Janus-arcúságot? Hány olyan mozgalom volt, amely csodálatosan kezdődött és kudarcra végződött!

Büszkék vagyunk, hogy a kereszténység századunkban mily nagy sikereket könyvelhet el magának az egyesség keresésének folyamatában. Hálásak lehetünk azoknak, akik életüket tették fel arra, hogy a megosztott kereszténységben látható egység jöhessen létre. De biztosak vagyunk mi abban, hogy a huszonegyedik szá-

zad elején a mi hitünk nagyobb, mint a 16. századi reformátori őseinké? Nem azt kérdezte Jézus, hogy talál-e hitet az Emberfia a földön, amikor visszajön (Lk 18,8)? Minden növekedés rothadás is egyszerre: „óráról órára egyre érünk / óráról órára rothadunk”.

Nem lehet eléggé hangsúlyozni: minden emberi erőfeszítés, még a legnemesebb elképzelésünk és igyekezetünk is csak – végső soron a romlást szolgáló – kovász az Isten művében. Mert ami „az én ötletem”, „az én buzgóságom”, „az én sürgő-forgó tevékenységem”, az már nem az övé! A kereszténység mindig ott romlik meg, amikor emberi erő akar „besegíteni” az isteni műnek.

Miután láttuk a kovászáról szóló példázat drámai kettősségét, térjünk csak vissza a mustármagról szóló példázathoz!

Valóban igaz, hogy az Isten országáról szóló történet növekedésről szól, de ne gondoljuk egy pillanatra sem azt, hogy ez a növekedés problémamentes! A kovászáról szóló példázatot talán úgy is felfoghatjuk, hogy az *korrektívum*, nevezetesen a mustármagról szóló példázat könnyed félreértésével szembeni korrektívum. Jézus *vígasztal és figyelmeztet is minket egyszerre*. Igen, egy csodálatos sikertörténet részei vagyunk, de egy percre se legyünk naivak, büszkék vagy triumfálók!

Csak a kovászáról szóló példázat figyelmeztető korrektívumának megértése után értékelhetjük igazán a mustármagról szóló példázatot. Csakis ha megértettük a növekedésben rejlő örömeket és veszélyeket, csakis akkor reménykedhetünk, hogy a mustármagból támadt hatalmas fa árnyékában a madarakkal együtt élvezhetjük a védettséget.

Mert a keresztény hitre nem a rózsaszín optimizmus, de nem is a búskomor pesszimizmus, hanem a józan realizmus jellemző! Jézus az ő, talán néha túl gyorsan lelkesedő tanítványait mindig éberségre, józanságra inti, s bölcsen tanítja őket a reájuk leselkedő veszélyekre. A Szentlélek nem az eufória, hanem a józanság, az igazság lelke!

S ha megértjük, hogy nem minden növekedés kívánatos, s azt, hogy az Isten országában a „kicsiben rejlik a nagy”, mert ha az Ő nevében ketten vagy hárman összegyűlnek, akkor Ő jelen van, mert Ő a minőséget és nem a mennyiséget nézi, hogy ha neki teszük, Ő ad növekedést, hogy minket, törekeny cserépedényeket csak használnak az Ő országa építésében, akkor valamit megértettünk az egyház növekedésének titkából.

Ha hagyjuk magunkat, akkor az Ő művének, mesterségének (misztérium) az áldott eszközei lehetünk. Ha elbízunk magunkat, vagy bármit is magunknak tulajdonítunk, akkor Ő elvet bennünket és mást használ majd céljai megvalósításának érdekében. Ezt mondhatjuk Pál apostol szerénységével, hogy a növekedés sohasem a mi érdemünk: „én ültettem, Apollós öntözte, de a növekedést az Isten adta. Úgyhogy az sem számít, aki ültet, az sem, aki öntöz, hanem csak Isten, aki a növekedést adja” (1Kor 3,6–7).

MEGNYITOTTA KAPUIT AZ ÓVODA

2011. szeptember 1-jén megnyitotta kapuit a Szentendrei Evangélikus Zenei Óvoda. Az ünnepi istentiszteleten Fabinyi Tamás püspök úr hirdette Isten ígését.

Ó, Urunk, mi Urunk, Te gyermekek és csecsemők szája által is építéd hatalmadat! (Zsolt 8,2–3)

Sajnos ritkán adatik meg az élmény, hogy a lelkész megáll a gyülekezettel szemben és csupa mosolygó arcot lát. Ha hiszik, ha nem, bejöttünk ide, és szinte mindenkinek az arcán mosolyt láttam. Úgy érzem, hogy ez a belső öröm, amely eltölt minket, most kiül az emberek arcára is. És ez így van jól. Hiszem és remélem, hogy kitart ez a mosoly, mindenki tudja így kezdeni és folytatni is a munkát, és lesz kinek-kinek oka öröme, mosolyra, derűre.

Veni Sancte Spiritus! Jövel, Szentlélek Úristen! Évnyitókor szoktuk énekelni ezt – és ez így van rendjén. A Szentlelket hívjuk segítségül a tanévnyitó alkalmával, a munkaév elején. A mai azonban különleges alkalom, hiszen nem csak egy évet, egy gyülekezeti munkaévet, egy tanévet nyitunk meg, hanem megnyitja kapuit a gyülekezet régen várt intézménye, az óvoda. Egyházunk intézménye. Milyen jó, hogy nemcsak jelképesen nyílik meg egy tanév, hanem a szó szoros értelmében is megnyílnak a kapuk. Nemsokára odaballagunk. Várjuk már azt a pillanatot, amikor megláthatjuk azt az épületet, ahová járnak az óvodások. Ahová az óvónők – akik becsülettel, lelkileg is fölkészültek erre az alkalomra – mint munkahelyükre fognak járnak.

Évnyitó és kapunyitás. Mind a kettőre szükség van. Mind a kettő összefüggésében szükség van a Szentlélekre, hogy valóban az Ő bölcsességére hagyatkozva végezzük munkánkat.

A Szentlélek görög szava, a Paraklétosz azt jelenti: Vigasztaló, Bátorító, Óvó. És máris ott vagyunk az óvoda gondolatánál. A kisdudóvó – régi magyar kifejezéssel –, az óvoda nem azt jelenti egyszerűen, hogy ott a felkészült szakemberek vigyázzák és óvják a gyermekeket, hanem hisszük és valljuk, hogy a Szentlélek Úristen, a Paraklétosz az, aki óvja őket – és nemcsak a gyermekeket, hanem a felnőtteket is. Hisszük, hogy a Szentléleknek gondja van a szülőkre és családokra is. Szeretné összegyűjteni az Egység Lelke azokat, akik talán különböző háttérből, városrészből, felekezetből gyűlnek össze, mégis eggyé válhatnak a Szentlélek áldó hatalma alatt. Legyen ezért valóban a Szentlélek ünnepe a mai, a Paraklétosznak, a mindannyiunkat óvó Szentléleknek az ünnepe. Így ízelgessük azt a megszólítást is, amely intézményeink homlokán virtuálisan vagy valóságosan is ott van: Erős vár a mi Istenünk! Nemrégiben egy olyan épületet láttam – egy régi templomot, egyházunk egy távoli egyházmegyéjében –, ahol sajnálatos módon az első szó betűi leestek a feliratból. Talán a szentendrei gyülekezet mostani lelkésze – mint akkori munkatársam – is járt ott. Leestek az első szó betűi, és az *Erős vár a mi Istenünk* az lehetett olvasni, hogy *vár a mi Istenünk*. Milyen érdekes a magyar nyelv: ha nem főnévnek, hanem igének értjük ezt a szót, akár prédikálhatunk is erről. *Vár a mi Iste-*

nünk, mindenkit vár. Mindenkit, aki talán régi tradicionális családból érkezik, mindenkit, aki nem is tudja még pontosan, hogy mit jelent a hitben járás és kevésbé ismeri a Szentírást, az énekeket, az egyházi hagyományt. Ő is átélheti ezt a hívást, hogy várja őt is, és családját is a Szentlélek. Átéltethetjük mindannyian a zsoltár igazát: *Ó Urunk, mi Urunk, Te gyermekek és csecsemők szája által is építéd hatalmadat!*

Jézus szinte folytatja ezt a zsoltárverset, amikor a gyermekeket állítja középre és azt mondja: *aki nem úgy fogadja az Isten országát, mint egy kisgyermek, semmiképpen nem megy be abba.* Jézusnak ez a mozdulata jelképes is, hogy a gyermeket állítja középpontba. Bizonyos vagyok abban, hogy ebben a Szentendrei Evangélikus Zenei Óvodában is a gyermek lesz a középpontban. Nem úgy, mint „őfelsége, a gyermek”, akit mindenben csak kényeztetünk, aki körül mindenki táncol, hanem úgy, ahogy azt Jézus teszi, amikor középre állítja a gyermekeket, hogy megáldja őket. Ezt az áldást szeretném már a mai napon is adni a gyermekeknek és a rájuk vigyázó óvónőknek. Ezt az áldást szeretnénk átadni az egész gyülekezetnek azzal a bizonyossággal, hogy meghirdethetjük nem csak azt, hogy *erős vár a mi Istenünk*, hanem – ezzel a sajátos, kacskas mondattal – *vár a mi Istenünk*. Mindenkit vár. A gyermekeké az Isten országa. Legyen a gyermek így a középpontban, a maga tisztaságával, fantáziagazdaságával, őszinteségével, azzal, ahogy tud kérni, tud sírni, de tud énekelni is.

Hadd utaljak arra a Kodály-idézetre – nem tudom, ki találta, de nagyon jól választott –, amit ugyancsak olvashatunk a meghívón: „Amint a gyermek erdőmezőn tücsköt, bogarat összeszed gyűjtögető ösztönével, úgy dalaiban is tükröződik minden hatás, ami csak érheti.” Mennyi káros, borzasztó, elkerülendő és mégis elkerülhetetlen hatásnak vannak gyermekeink kitéve! Mennyire fontos, hogy ezekkel a káros és kóros hatásokkal szemben mi az áldás hatását tudjuk érvényesíteni. Hogy ezt is – mint a gyermek a tücsköt, bogarat összeszededegeti az erdőmezőn –, szedjék össze az ismeretben, jó szóban, derűben, a gyülekezet közösségét megtapasztalva. Csipegessék össze azt a sok-sok ajándékot, ami körülveszi őket. Hasson az életükre, énekükre, családjukra, hogy ki-ki megtapasztalja, hogy ez a hatás, a keresztyén hatás nem uralkodni és elnyomni akar, nem felsőbbrendű módon akar tort ülni és diadalt aratni, hanem fölkínál valamit szelíden és szeretettel. Minden lehetőséget odanyújt egy-egy családnak. Csak biztatni tudok minden családot, hogy éljen ezzel a felkínált lehetőséggel!

Annak örülnék, ha ez az óvoda valóban kicsi lenne olyan értelemben, hogy bővíteni kelljen. Már folynak is a tervek – aztán pedig bővítsük, bővítsük, bővítsük. De ne csak fizikailag – annak korlátai lesznek előbb-utóbb. Bővítsük úgy, hogy azt, amit az óvodában vagy a gyülekezetben tanulnak a gyermekek, vigyék tovább a családba, adják tovább az énekeket, a tanult imádságokat, a bibliai történeteket. Fordítva is működjenek az a

régi gyakorlat, hogy a szülő hozza a gyermeket a templomba. Legyen most az is valóság, hogy a gyermek hozza a templomba a szülőt és a testvért, a nagypapát, a nagynénit, a nagybácsit, mert jól érzi itt magát, mert itt áldást kap, és szeretné, ha az egész család ezt az áldást kapná. Ilyen értelemben is szeretnénk bővíteni ezt az óvodát, hogy ne csak az óvoda és a templom falai között, hanem otthon a családok körében is érezhető, tapintható legyen ez az áldás.

Legyen valóság, amit a zsoltáros mond: „*Ó Urunk, mi Urunk, Te gyermekek és csecsemők szája által is építéd hatalmadat.*” Milyen jó, hogy Jézus nemcsak megáldotta a gyermekeket, hanem maga is volt gyermek. Ismerte a gyermekek életét, a gyermekek gondatlanságát, de gondterheltségét is. Pilinszky János ír arról, hogy a gyermeknek is megvan a keresztye. Tudjuk jól, milyen sok gyermek hordoz családi terheket, félelmeket, szorongásokat. Öröme és gondja egyaránt van a gyermeknek. Jézus is átélte ezt, Ő is volt gyermek. Egy református lelkész, papköltő Bódás János ezzel kapcsolatban kedves verset írt *A karácsonyi Jézushoz* címmel:

Jézus, te is születél,
milyen fiú lehettél?
Verekedni szerettél?
Hát mosdani?
Vagy jobb voltál
minden földi gyereknél?
Hát zöld egrest ettél-e
egészséged vesztére?
Fáról sokszor estél-e?
Kék foltokkal rakva hányszor
értél haza estére?
Panasz is volt néha rád?
Ne szomorítson a vád:
ha elszakadt a ruhád,
vagy valamit összetörtél,
kiporolt-e jó anyád?
Ó, te égi, tiszta fény,
követni mernék én,
szakadékok peremén,
ha tudnám: te is így kezdted,
gyermekként, akárcsak én.

Kedves Olvasó! Van egy jó hírem: Jézus is így kezdte, gyermekként. Az, aki a világ megváltója lett, ugyanolyan kicsi gyermek volt, mint a Szentendrei Evangélikus Zenei Óvoda gyermekei. És ezért ez a Jézus, már a felnőtt – világ ura – Jézus úgy áldja meg a gyermekeket, hogy tudja, mi az ő életük, mi vár rájuk, mi az, amit ez az áldás hordoz.

Hozzátok örömmel a gyermekeket, és jöjjetek szülők, családtagok, gyülekezeti tagok mindig ebbe a gyülekezetbe, hiszen az óvoda és a templom összetartozik. Mind a kettő Isten áldását szolgálja. Ámen.

KICSINYEINK KOVÁCSOLÓDTAK A SKANZENBEN

Néztem, bámultam a kovácmestert amint az izzó vasrúdból mindennapi eszközt készít: patkót, abroncsot, lapátot formál. Közben arra gondoltam, hogy a vörös izzó vasrúd útja hol is kezdődött. A 104. zsoltárban azt olvassuk: „Hegyek emelkedének fel és völgyek szállnak alá arra a helyre, amelyet fundáltál nekik.” Igen, a Teremtéssel kezdődött, amikor a hegyek felszínén és gyomrában a kősziklák közé ércek gyűltek.

A vashoz visszatérve: bányászok fejtették az érceket, kohászok olvasztották a vasat.

Nyár eleji, június 20. és 25. között megrendezett gyermektáborunkra visszagondolva azon töprengtem: vajon lelkészünket ércet fejtő bányászhoz; netán értékes ércet olvasztó kohászhoz; vagy vasat formáló kovácmesterhez hasonlítsam.

Évekkel ezelőtt, beiktatása után feltárta a lehetőségeket, emberércet kutatva. Azután gyülekezetépítő, értéket összeolvasztó munkához látott, és azóta kovácsolja a bennünk, gyermekeinkben szunnyadó vasat. Táborigi műhelye tavaly is, idén is a Szabadtéri Néprajzi Múzeum (Skanzen) volt. Mint Noé az özönvíz után, oltárt (templomot) épített a kisbodaki pajtában, ahol 54 kicsiny gyermek számára idén a Bibliában előforduló mestersegek köré csoportosítva szervezte meg hitéletet formáló munkáját. A „mesternek” segédei, inasai azok a szülők, gyülekezeti tagok és ifisek voltak, akik már „salakmentesekké” lettek. (Bár néha még ránk férne egy kis kalapálás.)

Volt ebben a táborban Dávidként énekmester, Péterként halász, Jézusként pásztor, Pálként nemezkészítő, Jánosként papírmerítő.

Ebben a táborban a gyermekekkel együtt formálódunk, acélosodunk. Kalapács helyett sokszor elég volt az elcsendesedés, a közös ima és ének.

Persze készültek a ritmushangszerek, a pásztorbotok, halászhálók, kicsiny halak, merített papírlapok, borsaruk, ostorszíjak, nemezvirágok és tasakok. Minden kicsiny gyermek alkotóvá, kis mesterré lett. Boldogan vitte délutánoként haza, mutatta szüleinek az elkészített apró tárgyait.

S vitte a lelkébe gyűjtött kincseit is, amit a reggeli áhítat, játékos ének, napzáró áldás során rakott „belső tarisznyájába”.

Épült a test is a terített reggeli és déli asztalokra rakott finom falatok, a sok gyümölcs fogyasztása után. Egy-két apuka (belőlük még mindig kevés volt), sok szorgos anyuka, nagymama saját táborigi konyhánkat vezetve gondoskodott arról, hogy ne sok étel maradjon a tányérok fenekén.

Arról külön is kell szólni, hogy szombaton délelőtt minden érdeklődő hozzátartozó, szülő, testvér, nagyszülő, mint Isten nagy családja, láthatta a közös istentiszteleten, bemutató délelőttön gyermekeik egyhetes „kovácsolódását”, testi-lelki gyarapodását.

Mezei néptáncot eljárva, majd a finom bográcson ebédet elfogyasztva térhettek haza táborunkból.

A Teremtő egész héten tenyerén hordozta együttlétünket. Esőmentes, áldott fényes napokat adott. Övé a dicsőség!

A visszaemlékező a sarukészítést, botfaragást irányító kisbojtár:

Kertész József

JÉZUSSAL MÉG JÁTSZANI IS LEHET, AVAGY MIÉRT IS KELL NEKÜNK ÓVODA

Jancsi unokánk távol él tőlünk szüleivel és ezért bizony csak ritkán látjuk. Amikor azonban mégis találkozhatunk, hosszabb időt tölthetünk együtt. Ilyenkor nagyszülői szívünk feltöltődik.

Mint minden gyermek, ő is nagyon szereti a meséket – különösen rajong a magyar népmesékért –, és boldogan, nyitott füllel és szívvel hallgatja a bibliai történeteket is. Gyakran lapozgatjuk együtt a képes Bibliát, fiús izgalommal nézi Dávid és Góliát harcát vagy Dánielt az oroszlánok között.

Hároméves lehetett, amikor egy fotelban együtt ülve az Újtestámentum történeteit forgattuk. Elérkeztünk a gyermekek történetéhez, amikor Jézushoz vitték a kicsiket, áldaná meg őket. Jancsi hosszasan nézegette a történethez tartozó illusztrációt, a Jézus körül vidáman játszó gyerekekkel. Látszott rajta, hogy erősen gondolkodik, majd meg is kérdezte:

– Papika, én is találkozhatok Jézussal?

– Persze, hogy találkozhatsz – feleltem – előbb-utóbb mindenki találkozik vele.

– Mikor? – kérdezte.

– Ezt bizony nem tudom – vallottam be egy kicsit bizonytalanul.

Türelmetlen lett a hangja:

– Jó, de mikor? Papika, mikor találkozhatok Jézussal? Erre nem tudtam mit felelni, csak kérdezni mertem:

– Miért akarsz vele találkozni?

Felragyogott kis arca:

– Hát szeretnék vele játszani!

Jézus szava szólalt meg bennem: „Ilyeneké a mennyeknek országa!” Bizony, az irigylésre méltó gyermeki hit. A gyermek, aki nem tépelődik, nem mérlegel, nem tesz fel kérdéseket: hogyan is van ez? Volt egy Jézus, aki meghalt, mégis él, aki felment a mennybe, de mégis itt van köztünk, akit nem látunk, de találkozhatunk vele? A gyermek, a mennyek országának várományosa, aki csak egyszerűen kinyitja szívét és befogadja Őt. Miért is nem maradhatunk gyermekek – kérdeztem magamtól.

Jancsi elgondolkoztatott azon is, hogy mennyire elfelejtkezünk arról, Jézus emberként élt közöttünk. Pedig nem nehéz elképzelnünk, hogy milyen gyermek volt a gyermekek között, tanult, játszott a többi gyerekekkel, és amikor nagyobb lett, segített az édesapjának a műhelyben, talán csintalankodott is.

A Szentírás emberi érzelmeiről is beszámol: sírva fakadt a prófétákat megölő Jeruzsálem felett, maga font kötélből ostort, hogy méltó felháborodásában kiűzze az Úr templomát megcsúfoló kufárokat.

Réges-régen láttam egy Jézus-filmet. Már semmire sem emlékszem az egész filmből, de egy jelenet kitö-

rölhetetlenül megmaradt bennem: Jézus és a gyermekek. Jézus ott áll, körbevéve a sok kisgyerekekkel, akik szaladgálnak, ugrándoznak és bohóckodnak. Jézus nézi-nézi őket, majd elmosolyodik és elneveti magát.

Az evangéliumok nem írnak arról, hogy Jézus bármikor is nevetett volna. De hiszem, a film rendezőjének igaza volt. Ha Jézus nevetett, akkor azt egészen biztosan a gyerekek között tehette. Hiszen szerette őket, megáldotta őket, és – le merem írni vele kapcsolatban ezt az emberi szót! – boldog volt köztük.

Jancsiék Finnországban élnek, egyszer mi látogattuk meg őket, és egy-két hetet ismét együtt tölthetünk. Az egyik vasárnapon mi, nagyszülők – mamika és papika – Jancsival együtt elmentünk az istentiszteletre. Az istentisztelet végén úrvacsoraosztás. Jancsi még kicsi volt, nem hagytuk őt egyedül a padban, kijött velünk az oltárhoz és közénk térdelt. Kíváncsian nézte, mi történik.

A lelkész hozzánk ért, kicsit megszakította a szertartást, megkérdezte Jancsi nevét és néhány mondatot váltott is vele. Majd kérdően rám nézett:

– Csak egy áldást! – mondtam halkan.

A lelkész kezét Jancsi fejére téve megáldotta őt, majd tovább osztotta az Úr testét és véréit.

Hazatérve még elbeszélgettünk erről Jancsival, később el is felejtettük az egészet.

Sok-sok hónap múlva ismét ellátogathattunk hozzájuk. Vasárnap hármásban istentiszteletre mentünk. Az úrvacsoraosztás kezdetén magyarázni kezdtünk Jancsinak:

– Te most ne gyere velünk! Maradj szépen a padban! Tudod, az úrvacsoraosztás csak a felnőtteknek szól. Csak azok mennek oda, akik már konfirmáltak. Látod, a többi gyerek is a padban marad. Tudod, ez úgy van...

Jancsi könnyörögve nézett rám:

– Csak az áldást!

Megfogtam a kezét, elindultunk az oltár felé, és nagyon szégyelltem magam. Ismét Jézus hangját hallottam: „Ne tiltsátok el őket!... Engedjétek hozzám jönni!”

Hát ne csak engedjük, hanem vigyük! Vigyük őket hozzá, hogy áldja meg őket! Vigyük, hogy találkozzanak vele, hiszen ezt a találkozást Jézus és a gyermekek is várják! Vigyük őket, hogy a gyermekek az ő nyitott szívükbe befogadják Őt!

De engedjük őket hozzánk is közel. Engedjük magunkhoz, hadd szégyelljük el magunkat minél gyakrabban. És tanuljunk tőlük! Tanuljunk meg, hogy nincs fontosabb, csak az az áldás, és hogy Jézussal még játszani is lehet.

„Bizony mondom néktek, ha olyanok nem leszték, mint a gyermek...”

Zászkaliczky Tamás

Dunakanyari Evangélikus Élet

ELÉRHETŐSÉGEINK

Lelkészi Hivatal, templom
2000 Szentendre, Bükkös part 2.
Tel.: 06 26 303 459
szentendre@lutheran.hu
http://szentendre.lutheran.hu/
Lelkés: Horváth-Hegyi Olivér
Tel.: 06 20 824 27 89
oliver.horvath-hegyi@lutheran.hu
Felügyelő: Sereginé Székács Csilla
Tel.: 06 26 311 661
Gazdasági vezető: Sántáné Koch Erika
Tel.: 06 70 779 20 42
santane.erika@szrg.hu
Pénztáros: Oszfolk Ferencné
Tel.: 06 20 553 51 75
oszfokferenc@t-online.hu
Műszaki gondnok: Somfai Henrik
Tel.: 06 70 375 94 32
somher@index.hu

ISTENTISZTELETI REND

SZENTENDRE

Minden vasárnap 10 óra

POMÁZ (református gyülekezeti terem, Hősök tere 1.)

Minden hónap 1. és 3. vasárnap 8.30

LEÁNYFALU (Református Szeretetotthon, Szent Imre herceg u.1.)

Minden hónap 3. vasárnap 17.00 óra

GYERMEK ISTENTISZTELET

Minden hónap 2. és 4. vasárnap

16.00 óra

IFJÚSÁGI ISTENTISZTELET

Minden hónap 2. vasárnap 18.00

GYÜLEKEZETI NAPTÁR

Október 1. (szombat)
Gyülekezeti kirándulás Pilis-tetőre
Október 22. (szombat) 9.30–12.30
Jótékonyági vásár a Szentendrei Evangélikus Zenei Óvodában
Október 29. (péntek) 18.00
Halottak napi csendes zenés áhítat
Október 31. (hétfő) 18.00
Reformáció ünnepi protestáns istentisztelet
November 5–6. (szombat–vasárnap)
A nyíregyházi Emmaus testvérgyülekezet látogatása
November 11. (péntek) 16.00
Megemlékezés az evangélikus író, Hamvas Béla halálának évfordulóján
November 27. (vasárnap) 10.00
Ádvent első vasárnapja, úrvacsorai istentisztelet
December 11. (vasárnap)
10.00 A nagytarcsai-péceli evangélikus gyülekezet kórusának látogatása
14.30 Ádventi kézműveskedés
17.00 Ádventi vesperás a Stella Énekegyüttes közreműködésével
December 15. (csütörtök) 17.00
Óvodások karácsonyi hangversenye
December 24. (szombat) 16.00
Szentesti istentisztelet
December 25. (vasárnap) 10.00
Istentisztelet, úrvacsora
December 26. (hétfő) 10.00
Istentisztelet, úrvacsora
December 31. (szombat) 18.00
Óév esti istentisztelet
Január 1. (vasárnap) 10.00
Újévi istentisztelet úrvacsorával
Január 6. (péntek) 18.00
Vízkereszt istentisztelet
Január 6–8. (péntek–vasárnap)
Budai Evangélikus Egyházmegye ifjúsági csendes hétvégéje Piliscsabán
Január 15–22. (vasárnaptól vasárnapig) Ökumenikus imahét
Március 16. (péntek) Zenés áhítat Johann Sebastian Bach születésének 427. évfordulóján
Április 8. (vasárnap)
Húsvét hajnali istentisztelet felnőttek keresztelese, konfirmációja

A KERESZTSÉG SZENTSÉGÉBEN RÉSZESÜLT

Stágel Anna, Wolf Ruben Noé, Gelencsér Barnabás, Somfai Regina, Korcsok Kenéz, Asszonyi Emília, Opóczky Máté, Chikán Erik, Benkó Zsombor, Pálfi Zorka Eszter, Oszfolk Menyhért, Papp Nimród, Szabó Sebestény, Szabó Mira Lujza kistestvérünk.
„A ti mennyei Atyátok nem akarja, hogy egy is elveszen e kicsinyek közül.” (Mt 18,14)

HÁZASSÁGOT KÖTÖTTEK

Ajtay Kálmán és Dósa Edit, Nagy Gergely és Kóti Bernadett, Molnár Péter és Rácz Diána
„Legyetek egymáshoz jóságosak, irgalmasak, bocsássatok meg egymásnak, ahogyan Isten is megbocsátott nektek a Krisztusban.” (Ef 4,32)

A FELTÁMADÁS REMÉNYÉBEN ELTEMETTÜK

Csajka Gyula (90), Horváth István Ernő (88), Molnár László (75), Sági Lászlóné (72), Trybek Tamás (40) testvéreinket.

„Jézus Krisztus megtörte a halál erejét és világosságra hozta az életet és a halhatatlanságot az evangélium által.” (2Tim 1,10)

EGYMONDATOS HÍREK

Októberi prtesbiteri ülésen vendégeink voltak az óvodánk dolgozói. Templomunk belső átázott falfelületének sérüléseit az ős folyamán kijavítottuk és újrafestettük. Nyugdíjas körünk ősszel hajókirándulást szervezett Esztergomba.

Híreinkről bővebb információ

honlapunkon:

szentendre.lutheran.hu-n

Szentendrei Evangélikus Egyházközség bankszámlaszáma:

OTP 11742087-20000545

Rosa Lutheri Alapítvány adószáma:

1868849-1-13

bankszámlaszáma:

OTP 11742087-20072643

Ébredés®

Szerkesztőség:

Sereginé Székács Csilla felügyelő,
Bereznai Péter, Opóczky László, Sági Márta
Felelős kiadó: Horváth-Hegyi Olivér lelkész
2000 Szentendre, Bükkös part 2.
Tel.: 06 26 303 459
e-mail: szentendre@lutheran.hu
Megjelenik negyedévenként 500 példányban,
ingyenes terjesztésben.